

FEJTÖRŐ.

Közli: Csizsár József.

1. Számtani kérdés:

5 féle borunk van, melyek literjének ára frt 0.38, 0.30, 0.26, 0.20, és 0.18; minő arányban kell ezeket kevernünk, hogy a keverék literje 0.25 frtba kerüljön?

2. Földrajzi kérdés:

Melyik folyó az Spanyolországban, a mely a La Torre de Fontibre hegy tövében, a Reinosai földfokozat völgyében ered? Deltája 24 km-re nyúlik a tengerbe. Melyik tenger vízrendszeréhez tartozik?

3. Történelmi kérdés:

Ki azon római császár, a ki Pannoniában született? 270-ben Kr. u. a moesiai hadcsapatok uralkodóvá kiáltották ki; a germánok ellen szerencsésen harcolt, véget vetett Zenobia uralmának Palmyrában. Hogyan és mikor halt meg?

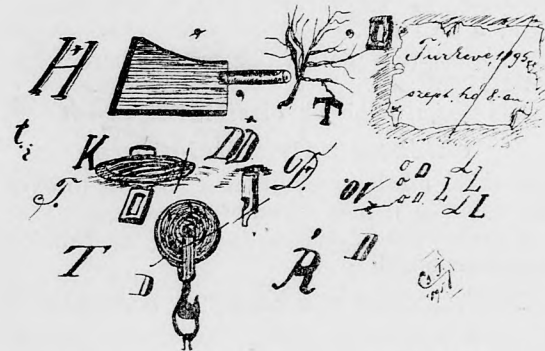
4. Természetrizai kérdés.

Melyik mérges növény az, mely a szironták-félék rendjébe tartozik? Hossznyelű tölevele ölbe fogott, a levélkéi száma 8 vagy 9; a virág csészéje 5 levelű, fehér vagy rózsaszínű; a pázsza sokszirmu, a tölésér-alaku szirmok két ajkuak, sárgák, nagyon kicsinyek. Hol terem?

5. Fizikai kérdés.

Ki volt az a híres matematikus, a ki a mennyiségtan és a csillagászat tanára volt Bécsben? Reformálta a háromszögtant, új sinus-táblázatot tervezett; de főmunkássága a hólgyóelmélet javítására és tökéletesítésére irányult. Hol szül. és Mikor?

6. KÉP-TALÁNY.

Megfejtési határidő: szeptember 29. A határidőn túl beérkező megfejtések nem vétetnek figyelembe.

A 36-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtései: Számtani kérdés: Az a háromjegyű szám 925. — Földrajzi kérdés: Az a dunántúli város Pécs. — Történelmi kérdés: V. Henrik 1122. — Természetrizai kérdés: A kömény (Carum carvi). — Királyséta:

Honán kül a fu
Honában a patak,
Magas hegyek között
Együtt vándorlanak.

De mig az ifju megy
Csüggedt lépésivel,
Sziklakon a patak!
Gyorsan sikamlik el.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Helyesen megfejtették: Spitzer Zoltán, Jerzsabek István, Csizsár József, Lindauer Ferencz, Kaiser Lázár, Hodács Agoston, Kugel Dávid, Raab Antal, Doller Vilmos. A jutalmat, 1 darab szépirodalmi könyvet Doller Vilmos nyerte el, lakik: Budapest, Uj-utca 42. sz., kinek a kiadóhivatal a könyvet elküldi.

VEGYESEK.

Lapunk mai számához mellékelve kapják olvasóink a «Képes Magyar Történet» 9-dik ivét színes mümelléklettel.

Besztercezi tornaképek. Anner József, besztercebányai fényképész a besztercezi tornaversenyről öt felvételt eszközölt, melyeket lapunk egymásutánban fog közölni. A rendkívül szépen sikerült nagy képek ára darabonként 1 frt. E képek valóban nemcsak diszei lesznek a deákszobának, hanem az önképzőkörök, ifjúsági könyvtárak helyiségeit is méltón díszítik. A középiskolák részére való beszerzésre e képeket melegen ajánljuk. Megrendeléseket elfogad lapunk kiadóhivatala is.

Emléklapok. A győri kerületi tornaverseny kedves utóhangjaként jelent meg a Dalolti Ödön főreáliskolai tanár szerkesztette csinos kis füzet, mely felöleli a kerületi tornaverseny mozgalmait. Az aczképekkel díszített füzetet a Laszberg Rudolf gróf főispán előülése alatt tartott beszámoló alkalmával osztották ki a bizottságnak, de kaptak belőle a versenyben résztvevő összes ifjak is. Így valamennyinek az emléken kívül egy becses emléktárgy is jutott, mely sokáig fogja emlékeztetni a győri kerületi olimpiádon megjelent legényeket a verőfényes szép napokra, melyeknek az 1896. millennáris ünnepen folytatásuk lesz.

Mit kíván az illem? Ilyen czimű kérdésünkre vonatkozólag, hogy az ujonnan jött osztálytárs tartozik-e magát bemutatni a régieknek, vagy a régiek az ujnak, megoszolnak a vélemények. Sziklai Jenő, Kerekes Pál, Leopold Lajos, Schor Ernő, Ebinger Janos, szerint az ujonnan jött, — Szatmári Zoltán szerint a régiek tartoznak bemutatni magukat.

Szerkesztői üzenetek.

Önképzőkör. Szeged. Nincs, a díj semmi. Sz. J. Bpest. Köszönjük, közölni fogjuk. Constantin. Eltettük, majd sorát ejtjük. Divéky A. Lócse. A német nemzet, körülbelül 180 millióba. Popper S. Mohács. Legalább is három. Singer L. Egyelőre nem, mert a t. p.-hoz sok érdem kell. Mentz J. Halas. Az utolsó füzet a jövő hónapban jelenik meg. Az egész mü füzve 12 frt, a be-kötési tábla ára 1 frt 50, kötetenként. Felkérjük: A tört. tanulmányozásának haszna, A vagyon, A szónoklat jelentősége, Török B. elfogatása cz. dolgozatok szerzőit, hogy neveiket közöljék a szerkesztőséggel.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fel évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és
könyvnyomda részvenytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

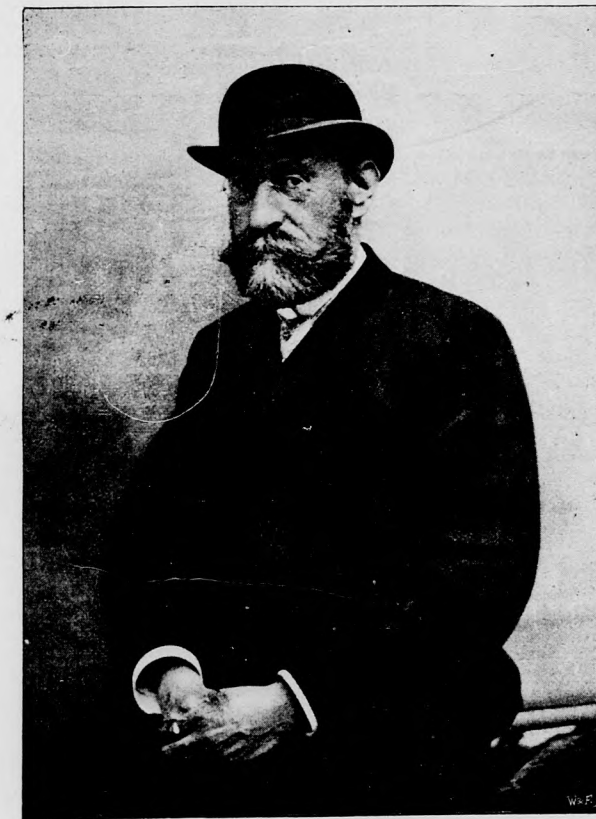
Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvétetnek és jutányosan számíttatnak.

PIRCHALA IMRE.

A pozsonyi tankerület új főigazgatójának mulva a budapesti II. kerületi főgimnáziumhoz arcképét mutatjuk be mai számunkban. Hadd helyezték át, hogy négy év mulva a kipróbált ügyességű és kiváló tapintatu tanárra a pozsonyi kir. kath. főgimnázium vezetését bízzák. A mily képzett, lelkiismeretes és buzgó tanár volt eddig, éppen olyan széles látóköru s mindenek felett ritka tapintatu igazgatónak bizonyult tíz évi igazgatósága alatt.

Ime, barátaim, bemutatnom nektek őt szeretettel, mert lehetetlen őt nem szeretni, ha az ember ismeri. Elmondom róla, hogy huszonöt esztendeig tanította, nevelte és szerette az ifjúságot. Negyedszázados tanári multjának minden emlékére büszke lehet ő maga és büszké tanítványai. A

modori állami tanítóképzőnél kezdette meg tanári pályáját 1870-ben, majd a kormány megbízásából Westfáliába és Hollandiába ment a tanítóképzők és népiskolák tanulmányozására, s három évi tanárkodás után az aradi főgimnáziumhoz, onnan nyolcz év

A nagy műveltségű, tudós embert mindazon által páratlan szerénysége mindig háttérbe szorítja. Azok közé az emberek közé tartozik,

kiket előbb szeretni szoktunk, mert jósága magához vonz; s minekutánna megismertük, mértéken felül becsülni és tisztelni is tanulunk.

Az ilyen emberek ki vannak téve a népszerűség veszélyének. Nem keresik, sőt visszahúzódnak tőle, ámde fölkeresi őket a népszerűség maga ingyen való jószántából.

Hogy minő őszinte örömmel vettük mi mindnyájan, kik ismertük, főigazgatóvá történt ki nevezését, azt én hiába akarnám a pennám hegyére bízni.

És ugyan miért?

Merthogy olyan nagyon szeretjük őt, s mert hogy ő erre a kitüntetésre olyan nagyon reá szolgált.

Melegebb szívü, igazságosabb, ismeretekben gazdagabb, az ifjúságot atyjaként szeretőbb főigazgatót keresve sem találhatnánk.

Ezeket akartam róla elmondani, s úgy elmondani, hogy őt ismeretlenül is tisztelni és szeretni tanuljátok. Mert megérdemli ám!

Guál Mózes.

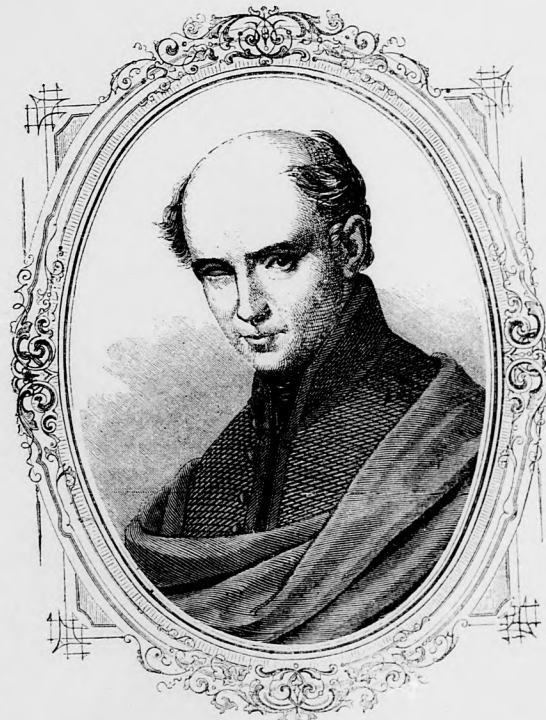
IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

KÖLCSEY FERENCZ.

(1790—1838.)

Született 1790. aug. 8-ikán Sző-Demeteren, Közép-Szolnokmegyében, régi magyarnemes családból, melyre vonatkozólag méltán írhatta: «Büszke magyar vagyok én, keleten nőtt törzsöke fámnak.» Őt éves kora óta a debreczeni kálvinista kollégiumban tanult, a hol csakhamar megismertkedett a római, majd később a görög klasszikusokkal, kiknek művei a gyermekifju lelkét teljesen meghódították a klasszikai izlés és csín számára. Lelkülete mélabus, ábrándozó volt. Mig gyermektársai a szórakoztató játékok különféle fajainak szentelték üres idejüket, a kis Kölcsey az alatt félrevonulva olvasgatott és tanult. Ennek eredménye lett azután az, hogy már 16 éves korában tökéletesen ismerte mind a klasszikus, mind a modern népek irodalmát, az akkor fejledező magyar irodalom viszonyai pedig nem csupán a híres debreczeni kör, hanem az akkor már hírneves Kazinczy révén is ismerős volt. Első nyilvános szereplése a

Mondolatra adott csipős felelet kiadásában állott.

1809-ben végezte iskolai tanulmányait s törvénykezési gyakorlatra Pestre költözött. Az ügyvédi vizsgát azonban nem tette le, sőt csakhamar visszatért biharmegyei álmosdi birtokára. Annyi haszna pesti tartózkodásának mégis volt, hogy megismerkedett s barátságot kötött Szemere Pál, Vitkovics Mihály és Horváth Istvánnal, az ugynevezett triászszal. Falusi magányában folytatta már előbb megkezdett költői munkásságát, s mint a nyelvújítás hive, csakhamar még ismertebb névre tett szert. Nevét azonban népszerűtlenné tették jó időre azon szigorú bírálatok, melyeket Csokonai és Berzsenyivel szemben közzé tett.

Szatmármegye közéletében jó ideig nem vett részt, 1829-ben azonban tisztviselőnek választván, csakhamar megyei vezérszónok lett s ennek köszönhette azt, hogy 1832-ben követé választották. Az országgyűlésen nemsokára kifejtette szónoki művészetének egész hatalmát, elannyira, hogy nevét, mint a legjelesebb magyar szónokét

emlegették. Midőn azonban megyéjében a konzervatív párt kerekedett felül, követi állásáról, az egész ország őszinte sajnálatára, leköszönt s csekei jószágára vonult vissza. Életének utolsó napjaiban Wesselényi Miklósnak védelmén dolgozott, míg 1838. aug. 7-én a halál véget nem vetett nemes életének.

Kölcsey, mint író, egyike irodalmunk legsajátságosabb alakjainak. Nem tekintve azt, hogy az irodalom majd minden ágában fejtett ki elismeréseméltó munkásságot, figyelemreméltó azon sajátosság összhang, melyet lelkében az ókori és modern klasszicizmus tanulmányozása hozott létre. Izlése oly fejlett volt, hogy hozzá hasonlót sokáig kellene keresnünk akkori irodalmunkban. Borongó kedélye mindenütt hátrahagyta a maga nyomait; ezt költői munkái épp úgy, mint prózai, különösen szónoklati művei egyaránt bizonyítják.

A mi külsejét illeti, azt egyik kortársa a következőképp örökíté meg. Külsőleg is egy volt a legérdekesebb jelenetek közül. Arcza kedves kifejezésű maradt, bár a himlő elrabolta annak egyik ékességét. Nyulánk, elég magas termete, de gyöngye, töredékeny testalkata; örökké halvány, borotvált arc; kopasz fő, melyen őszbe vegyült kevés hajszál lengett csak, emlékeztető a szép antik szobrokra; egyszerű, szerény, igen tiszta és vonzó alak. Szemeiben erős, szép lelkének tüze ragyogott s a nemzet minden mult és jövő fájdalma tükrözött, színtelen arcza in az átvirrasztott éjek lankadsága honolt. Tompa, mély, érczelen szava végig rezgett a hallgatók velőin, mint egy intő siri hang; szónoklatán azon fenség ömlött el, mely a lelki nagyság visszhangja s melyet csak elismert erényes élet által kiérdemelt szentségi tekintély adhat.

B. Gy.

Q kard és lání hőse.

— Történeti regény. — (26)

Az ifjúság számára írta: GAÁL MÓZES.

Szakasztott úgy cselekedett, mint hajdanában a híres Hunyadi János, ki bámulatra ragadta a világot a hosszú hadjárattal, törte-rontotta a pogányt saját országában s csak akkor tért haza, mikor a pogány hideg megdermesztette a vitézeket, takarmányt az állatoknak sehol sem találtak.

Hohenlohe most már nem titkolta kedvetlenségét. Ő is Montecuccolinak az elvét vallotta, azért szóvá tette a kérdést, több hevességgel, mint igazságos érülettel:

— Bán ur, miért keresnök fel a pogányt,

mikor az nagyobb koczkázattal, mint haszonnal jár. Védjük a magunk területét, bizony okosabban cselekszünk.

— Elmondtam volt, mikor ebbe a dologba belekezdettünk, alvezér uram, hogy mi a szándékom. Én, jegyezze meg, nem szeretem a törököt abban, hogy a tavaszi nagy hadjáratra készülődjék, hogy annál több ideje legyen a mieinknek is. Ártani akarok, a hol csak árthatok; megtámadom a saját földjén, hogy dolgot adjak neki s elvonjam attól, hogy az eszéki hidat minél előbb visszaállithassák. Ezért teszem, a mit teszek, alvezér uram. Meg van elégedve a válaszszal?

— Eh, nem arra való a tél, hogy elsigázuk embereinket — veté oda kurtán a német generális.

— Akár tél, akár tavasz, arra való a katona, hogy teljesítse a kötelességét, ezt nem kell te kegyelmednek kétszer mondanom. Ha pedig szíve szerint való, hogy teeljen a katonáival, ám mondja meg, alvezér uram, lesz gondom rá, hogy más emberre bizzák a segédhadakat, ki jobban a szívére veszi: mi a kötelesség.

Oly hangon és olyan arczezal mondá ezt a magyar-horvát had fővezére, hogy Hohenlohenak a feleletet tanácsosabb volt ez alkalommal elnyelni.

Keserü falat volt, meg is feküdte sokáig a gyomrát.

Zrinyit diadalmas útjában nem tartóztathatta föl senki. Hőfuvatagos, zimankós téli napokon megtámadta Berzenczét, kifüstölte belőle a tatárőrséget, őt napig vívta az erős Babócsa várát, ötszázra menő őrsége kegyelemre megadta magát, néhány nap mulva már Barcs alatt táborozott, a felszabadítására loppal jött szeremi basa seregét olyan két tűz közé szoritotta, minőre még a legvakmerőbb török-tatar marta-lóczok sem emlékeztek.

Ezrekre menő ökröt, juhót hajtattott haza az ellenséges földről, megszaporodott ágyuinak a száma, a töröknek behódolt falvak közül ötszáz került vissza, s mire a nagyvezér meg a török pasák föleszméltek, már a Dráva-Száva köze nem látta a rettenetes gyaur vezért, Szigetvár falai alatt állott s merész tervét forgatta elméjében annak, hogy ha visszavehetné a töröktől dicső ősenek sásfészket.

A császári segédhadak tisztjeinek s magának Hohenlohenak példátlan lanyhasága, meg az ostromló-szerekben való hiány meggátolták őt ennek a tervnek megvalósításában.

Kanizsához vonult, előre rendelte Hohenlohe hadosztályát, hogy zárja körül a várat, ő

majd gondoskodik, hogy váratlanul jövő segítség az ostromlókát meg ne akadályozza.

Míg a császári alvezér lanyhán kezdett az előmunkálatokhoz, a horvát bán egy kétezerből álló tatár csapatot, mely a Murán törekedett át, tönkre tett.

S újabb csapatokat rendelt Zerinvár védelmére, a végek szemmeltartása céljából.

Hihetetlen gyorsasággal történt mindez. Másnak hetek kellettek volna, míg kifundálja, megbeszéli, ő a gondolat sebességével cselekedett. Azok a katonák, kik alatta szolgáltak, lelkesen követték, hozzá szoktak a nagy bán taktikájához, hanem az idegen zsoldosok csak immel-ámmal tették azt, a mit a hadiregula szerint serényen és hűségesen kellett volna teljesíteniük.

E miatt nem sikerülhetett Kanizsa bevétele sem. A törökök kétségbeesett bátorsággal védtek a falakat, s azok a kis ágyuk, melyekkel Zrinyi rendelkezett, nem sokat árthattak az erős falaknak.

Ez aztán kapóra jött Hohenlohenak, meg a bécsi haditanács azon tagjainak, kik Montecucoli pártján állottak.

Titkos üzenet ment Bécsbe a Zrinyi táborából.

Valaki azt üzenté, hogy Zrinyi Miklós nem az az ember, a ki ilyen nagy feladatot teljesíteni tudna. Kevés benne a hadvezéri tapintat és meggondoltság. Vakmerő bravurokra vesztegeti az erejét, kockáztatja a kivívott előnyöket. Nincs a vezérek között semmi egyetértés, mert bárminő okos tanácssal is áll elő a császári segédhadak vezére, a fővezér nem méltatja figyelmére, úgy hogy méltán neveztek el a törökök a bánt vastuskónak. Azért hát nagy tévedés volna az ő kezében meghagyni a fővezérséget s még nagyobb kár, hogy az ő kedvéért háttérbe szorították Montecucolit...

Hja, az ilyen jóakaró, titkos üzenetek rendszeren megtették a hatást Bécsben, főleg ha magyar ember ellen szólottak.

Mire Kanizsa ostroma alól visszatért Zerinvárba Zrinyi, már megtudta, hogy a fővezérletet újra Montecucolira ruházták.

Ez annyit jelentett, hogy benne többé nem bíznak.

Keserűen kaczagott fel a nemes bán:

— Így . . . így, urak, ki kell csavarni abból a kézből a hatalmat, mely nem a tiétek . . . Üzzétek szemérmetlen játékokat tovább a szegény, vak magyarral . . .

(Folytatása következik.)

¶ természetfölötti az emberiség történetében.

— A Tanulók Lapja számára. —

Írta: HOCHWARTER KÁLMÁN.

A világ kezdetétől fogva minden népben s az egyes népek minden osztályában meg van a hajlandóság a természetfölötti erők iránt, s minden nép írói megörökítették az emberi erőn felül álló eseményeket és kalandokat, még pedig oly élénk leírásban, hogy a gyermek, ifju s öreg egyaránt talál bennük valami érdekeset, sőt még a tudományos köröknek is felkelté figyelmét. Megmagyarázza ezt ama homály, mely a régebbi időben a tüneményeket körülvette, mert nem volt meg az embereken a felvilágosodott ész, mely következtetés útján megmagyarázta volna az embefelettieknek látszó eseményeket.

Már a régi pogány nemzetek isteneiket bizonyos csodavilággal kötötték össze s a robinsoni kalandok a rómaiaknál és görögöknél feltalálhatók. Eleinte csak az istenek közt folytak e kalandok, mivel az emberiség csecsemőkorában a művelt népek a pogányság vak eszméjétől vezetettve, a legesodálatosabb burokba öltöztették azon alakokat, melyek érzéki képzeleteiket foglalkoztatták s vallási ihletségre fokozták; nem tudták maguknak megmagyarázni az egyes tüneményeket s önkénytelenül is magasabb lényekkel hozták összeköttetésbe. Ösztönszerűleg hajoltak meg a magasabb erő előtt, mely befolyt családi vagy állami életükre s a tünemények hasznos vagy káros következményei szerint jó és rossz istenségekként imádták őket. Lassankint azután mindig szélesebb körben terjedt az emberek képzelete, istenségeiket állandó nevekkal és lakóhelyekkel ruházták fel, szellemekkel népesítettek be erdőt, mezőt, folyót, hegyet és minden helyet vagy tárgyat. Nekik tulajdonították bajaikat, szenvedéseiket, ugyszintén a jólétet és áldást is, a melyben részesültek, s így lassankint megszülettek az emberek fejében a jó és rossz szellemek, melyek különféleképpen büntették, illetve jutalmazták az embereket.

Már Plutarchus említ egy elbűvölt szigetet, melyre Saturnus volt számüzve Brirarius óriás őrizete alatt. Lassankint mind jobban és jobban fejlődik az értelmiség és a mythos a történelemmel vegyül össze. Így a trójai háboru történetével kapcsolatban az isteni eredetű Odysseus eltűnése és bolyongása nem egyéb, mint egy gyönyörű robinsoni kaland, melyet azonban az akkori felfogás a legesodálatosabb

módon köt össze az égi lakókkal. Vagy Phloktetes görög hős kalandja Lemnos szigetén, Vulcanus isten lakóhelyén, a hol hat évig élt mindenkitől elhagyva, vagy az isteni Aeneas bolyongása és kalandjai, melyet Vergilius oly szépen megénekel, szintén nem egyebek, mint szép robinsoni kalandok, de a melyeket a nép képzelete az Olympus lakóival és azoknak természetfölötti tetteivel állított viszonyba.

Az emberiség fejlődésével lassankint haladt a felvilágosodás is, de még nagy akadályokkal kellett neki megküzdeni, mert a felfedezett igazságot ilt is, ott is megtoldották vagy szándékosan elferdítették, minek oka legtöbb esetben az önérdek, a haszonlesés volt. Az egyes kereskedők, kik áruikat a távol Indiából vagy Afrikából hozták, rémes történetekkel kötötték össze azoknak megszerzését s a legesodásabb kalandok elmesélésével igyekeztek másokat a hasonló keresettől elijeszteni, csak hogy ők maguk gazdagodhassanak meg. Így jöttek azután létre a különféle óriások, egyszemű, hatkezü szörnyek, kopogó szellemek, tűzokádó sákányok és még más ilyenek.

Többek közt híres volt a griff madár, mely a Kaukázus aranyhegyeiben a kincset őrzi, vagy a phönix, mely megégeti magát s hamvaiból új állat kél.

E mesék Ázsiából erednek s innen a görögökhöz, majd a rómaiakhoz jutottak, míg végre ez utóbbiak világhatalmával az egész földön elterjedtek. Már Herodotus és Plinius említik, hogy a griff csak képzeleti állat s nem valóság, mindazonáltal még századokon át szerepel a griff mint kincsörző. Különösen nagy szerepe van az «Ezeregy éj» meséiben.

Később, a midőn a spanyolok, portugallok s más európai nemzetek bejárták az óceánt, ennek ismeretlen vizeiről a legesodásabb mondák keringtek a hajósok közt. Tengeri szörnyek, különféle vízi kígyók, szirének egész sokasága keletkezett, melyeknek okai részben az Atlanti óceán delejes sziklái voltak, de legfőképpen a kalózok vagy tengeri rablók, a kik álarczban, bemázolt arcczal és borzasztó kiabálások közt támadták meg a hajósokat, hogy fel ne ismerjék őket s megjelenésükkal az együgyű népben tulvilági képzelődésekre szolgáltatott alkalmat. Ilyen és másféle szörnyekről szóló regék majd minden írónál feltalálhatók, s nemcsak Neuphon kortársai irnak, másfél labnyi törpékről, szájnélküli népekről, a kik csak az ételek illatával táplálkoznak, hanem a későbbi korban is majd minden író megemlékezik bűvészekről, varázslókról s más eféle képzeleti lényekről. Mily híresek a

Grimm testvérek s Andersen meséi? Ugyanigy a mi irodalmunkban Petőfi, Vörösmarty, Arany és még számtalan író műveiben megtalálhatjuk a csodálatos elemet, a legkülönösebb kalandokat, elvarázsolt királykisasszonyokról s tündérekéről. Ki ne ismerné a vasorru bábát, tündérilonát s a garabonciás diákok stb.? Erdekes mű jelent meg a XVI. században «Hortus sanitatis» czimen, melynek szerzője élénk képzelettel sorolja elő a tarkábbnál tarkább természetrajzi meséket.

Leírja a pygmaeusok életét, a csont és hussá vált Pegasus, az Iraconcopedest stb., melyeket ugyan hiába keresünk a muzeumokban, mert ez állatokat láthatni csak Ádám volt oly szerencsétlen. Szerencsétlen, mert a «Hortus sanitatis» szerint éppen az Iraconcopedes volt ama ravasz állat, mely undok kigyótestét a tiltott fa mögé rejtve, csak csábító szépségű leányarczát mutatá Évának s őt ama meggondolatlan lépésre sarkalta, melynek következményeit maig is szenvedjük és szenvedni is fogjuk». Mellözve a különféle repülő-kigyókat, basiliskust és másokat, még csak arra akarom figyelmeztetni az olvasót, hogy ha valamikor elég szerencsés lesz sárkánnyal találkozni, csak élve kerítse halalmába, mert csak akkor lehet kivenni a sárkány fejéből azt a követ, mely annyi fényt, hatalmat és dicsőséget ad kelet királyainak. A holt sárkány fejében a kő szétfolyik. Utmutatásul még azt is megmondja a «Hortus sanitatis», hogy a sárkány testének hősege miatt barlangokban kénytelen lakni.

Ehez hasonlókkal gyakran találkozhatunk a dajkamesékben is, midőn a hollóvá varázsolt királyfit megmenti a tündérlányka s azután egymáséi lesznek s boldogul élnek mig meg nem halnak.

Napjainkban a rossz szellem rendszeren három alakban jelentkezik ugymint a boszorkány, seprűnyélen repülve, olykor az ördög is szörös testtel, kilógó vörös nyelvvel, farkkal, lólábakkal és szarvakkal felékesítve, de leggyakoribb a garabonciás diák, a ki — mint mondják — tizenhárom iskolát végzett s anyját, a boszorkányt megelőzve sárkányon lovagol. Rendszeren könyvekkel a hóna alatt szokott megjelenni s tejet kér, mit ha nem kap, jégesővel veri el a határt.

Eszünkbe juthatnak a jámbor mendikáns diákok, kik szintén könyvvel hónuk alatt szoktak betérni egyik-másik házhoz, de hogy fürgeteg tudnának csinálni, azt én legalább még nem hallottam.

De elég! Köteteket lehetne írni, ha mindazon babonákat és képzelődéseket le akarnók írni,

a melyek még mindig divatoznak népünk közt s a mi a legszomorubb, még talán kiirtani sem lehet, legalább mostanában nem, mert egy részről atyja fiának hagyja, mint hagyományt, más részről a cigányok, ez élő orakulumok, nem engedik kivesszni, mert kenyérkeresetük a nép bolondítása.

Voltak ugyan már a középkorban is egyes kitünőségek, a kik élceikkel ostorozták e ferdeségeket, de ki nem irhatták. Emlékszem, olvastam egyszer, mint gunyolta ki a híres Lucian (125 évvel Kr. u.) a nép babonását. «Ő keresztül evezett — írja — a Herkules oszlopa alatt és egy bortengerre akadt, melynek tartalma a legpompásabb chiosi borhoz volt hasonló s melyben borizü halak uszkáltak. Azután a holdba utazott, melynek lakói a nap lakóival éppen háborút folytattak. A hold polgárai fákon nőnek s ha az ember egy darabot levág s elülteti, az megnő és dinnye nagyságu gyümölcsöket terem, melyből gyermekek lesznek. Fejükből szemüket kivehetik, s ha valamelyik elveszti a szemét, egy jószívű szomszédja kölcsönöz neki. A ki pedig mindezeket nem hiszi — fejezi be elmékedéseit Luczián, — utazzék fel a holdba és győződjék meg az ellenkezőről.»

Ilyen és hasonló kísérleteket többen is tettek a babona megszüntetésére, de eredménytelenül. Nem is fogja más megdönteni a természetfölöttiben való hitet, mint az idő. Magától értetődik, hogy itt azon természetfölöttiekről van szó, a melyeket az ember képzelete teremtett meg. Vallási dolgok más szempontból veendő tekintetbe.

Mindazonáltal csodálkozhatunk-e, ha a köznép babonás, ha a műveltebb osztályban is vannak akár hányan, a kik vagy maguk is hiszik az egyes dolgokat, vagy örömük telik, ha a szegény népet félre vezethetik, a helyett, hogy annak felvilágosítására törekednének, a mi pedig nemcsak papjainknak, hanem édes mindnyájunknak is legszentebb kötelessége volna.

Kleptománia.

Elbeszélés a Tanulók Lapja számára.

Irtta: VARGHA GÁBOR.

(Vége.)

Láthatólag csodálkozott s kérdé, mi lehet az? — Nem tudná ön magától kitalálni? — kérdem élesen.

— El nem tudom gondolni.

— Se baj! — mondám — majd rájövünk. Hanem én ezt egészen csendesen szeretném

elvégezni s kérem önt, válaszoljon oly nyíltan, a mint én kérdezem.

— Kezdem nem érteni önt, — mondá kissé szemtelenül.

— Mindjárt megért. Nem tudja ön, hová lett az én (elsápadt) távcsövem? — (könnyebbülten sóhajtott).

— Távcsöve?! — mondá megütközve. — Hát ugyan őriző pásztora vagyok-e én az ön távcsövének, hogy tudjam, hol vagy? — kérdé kihívólag.

— Ej! — mondék — semmi csodálkozás! Önnek tudnia kell! Kell! ha mondom, hogy hova lett!

— De kérem, — kiálta egész szemtelenül — ön engem, úgy látszik, gyanuba fog. Nem jut eszébe, hogy ez becsületsértés, hogy ezt én...

Közbevágtam: — Hisz majd ön fog nekem a morálról prédikálni! — s oda ugrottam a nyílt fiókhoz és kikapva onnan pénztárczámat, oda löktem orra elé. — Hát ez kié? — kérdém.

Nem is vettük észre, hogy e közben tanunk is érkezett. Engem keresett, de vissza akart vonulni, sejtve valamit.

— Csak jöjj vissza barátom, — szóltam utána — te majd tanu léssz, hogy ezt a tárczát itt találtam. Majd legalább nem fog oda fenn tagadni merni ez az ur — s ezzel Nagyra mutattam, ki leforrázottan állott ottan. — Ez az ur nem átalott saját szobámban kétszeresen meglopni s még tagadni mer. Hiszen majd előkerül még innen a távcsövem is holnap, ezzel a tárczával együtt — kiálték s visszadobtam a fiókba a tárczát, s azon biztos tudatban, hogy majd visszakerül még az, távoztam barátommal.

De bizony nem került az vissza soha.

Nagy János, nyilván másfelől is szorulni érezvén a bocskort, még azon éjjel megszökött, mert érzé, hogy kicsapják az iskolából. De hagyott egy levelet hátra, melyben bocsanatot kért azoktól, a kiknek valami értékesebb tárgyát elbucsztatott esetleg. Sajnálátát fejezé ki a felett, hogy miért nem vihette távcsövémet is tényleg magával?

— Tehát azt még most is eltagadja, — mondám másnap Szentiványinak — de hiszi, a ki hiszi; én nem hiszem, hogy nem ő lopta el.

Nagy János tehát ellillant. De mintha szellemét másra hagyta volna, egyszerre csak hire járt, hogy az internátusból egyet-mást valaki titokban utnak indított. Sőt mondták, hogy már régebben is garázdálkodott ott valaki, de

eltitkolták azon czélből, hátha rajta kaphatnék, ha el nem ijeszti.

Nem is tettek azon évben semmit se ellene. De mikor a következő iskolai évben újra kezdődtek a «dolgok», nem állhatták tovább. Jelentést tettek majd a felügyelő tanárnál, majd az igazgatónál. Mitse használt. A tolvaj nem került kézre, mindössze csak szünetet tartott a télen keresztül.

De mikor a szép tavasz eljött, a lopások újra kezdődtek s még nagyobb mértékben, mint azelőtt. Az elkövető csak akkor szünetelt, mikor megtudták, hogy mily időben szokott belátogatni az internátusba. Diáknak kellett lenni és pedig más vallásúnak, mint az intézet, mert rendszeresen vallás órák alatt követte el tetteit, mikor nem volt lent senki az internátusban.

S csak az volt a csodálatos, hogy majdnem minden lopott tárgy hasznavehetetlen és olyan volt, mit nem lehetett tovább adni. S éppen azért vicceltek is vele a diákok, hogy talán valami szegény barlanglakó ördög lehet az a tolvaj, a ki csupa jegyzett tárgyakat gyűjt rak-tárra. Ez a viccz majd valósággá vált legalább hiedelemben, mikor egy Péteri nevű fiu mikroszkopját künn a szabadban lopták el.

— A «Vielloch» nevű barlang közelében lettem műszereimet — mesélé Péteri — s egy kissé elkóborogtam egyet-mást gyűjteni. Mintegy negyedóraig voltam oda, nem láttam senkit se köröskörül, azért hagytam ott egy bokor alatt őket s mikorra visszakerültem, hült helye volt 200 frtos mikroszkopiumoknak. Bementem a barlangba, ott megtaláltam egy csipetöt, tehát a többinek is ott kellett lenni valahol. Sőt talán most is ott van. De én nem találtam sehol.

Ez élénk szenzációt keltett s én siettem ujságotlani Szentiványinak, a mint találkoztam vele egy sétatérnek nevezett fenyves mellett, mely a városba kissé benyult.

— Ugy látszik, hogy a manóknak valami raktárt akar létesíteni az a gézenguz, — mondám.

— Gézenguz?! — ismétlé kissé megrendülve Szentiványi. — Azt mondod József, hogy gézenguz?

— Hát ugyan mi volna? — kérdém hevesen.

— A ki ennyit lop, azt nem nevezik másnak.

— Gondolod? — kérdé szeliden Szentiványi s hangjában volt valami fájdalmas; szeméi ugyanazt tükrözték vissza. — Gondolod? — ismétlé.

— A patvarba is! Csak nem véded talán azt a gazembert?

— Gazember? — ismétlé oly hangon, mely

nagy fájdalmat árult el. — Gazember? — mormogá.

— Valóban meglepsz, — mondám neki, — úgy beszélsz, mintha legjobb barátod volna az illető.

— Kitaláltad! Én ismerem azt a gézenguzt s legjobb barátom valóban, azért sóhajtok, mikor éppen te, nem tudva ki az, gazembernek mondd; mert hidd el, kedves barátom, nem érdemli meg.

— Csak újabb csodálkozásomra adsz anyagot szavaiddal. S végre is, ha az az ur olyan méltó szánalmadra, hogy pártfogásodba vetted, legalább mondd meg a nevét s magyarázd meg szavaidat.

— Nevét egyelőre nem mondhatom meg, mert mikor titkát fölfedezte előttem, megígérttem ezt neki. Magyarázatot igenis adhatok.

— Hallgatom, — mondám neki.

— Hallottál valaha a kleptomániáról? Igen. Tehát azt is tudod, hogy ez olyan betegség, mely ugyszólván gyógyíthatatlan és ellenállhatatlanul ragadja magával az embert.

— Ezt mondják — szóltam közbe — de velem alig hiteti el valaki.

— Lásd, fáj nekem éppen töled hallani ezt, — mondá mély, bánatos hangon, — mert éppen ez a barátom is kleptomániában szenved. Látom, még most sem hiszed. Pedig látod, az a fiu nincs arra szorulva, a mit ellop, sőt azokat nem is értékesíti. Hisz gazdag. Csak azért lop, mert ellenállhatatlan vágyat érez, valahányszor alkalom van rá. S mondom, ez gyógyíthatatlan betegsége neki.

— Ha ez így van — mondám — én tudnék orvosságot ajánlani neki.

— Tudnál? — mondá leirhatatlan örömmel Szentiványi. — Tudnál? te, a ki nem hiszesz a kleptomániában?

— Éppen azért, mert nem hiszek. Tudod, barátom, ha valakinek ilyen baja van, vegyen be egy jó adag morphiomot s minden fájdalom nélkül örökre kigyógyul a bajból.

— Ezt tanácsolnád neki? — kérdé végtelen fájdalommal.

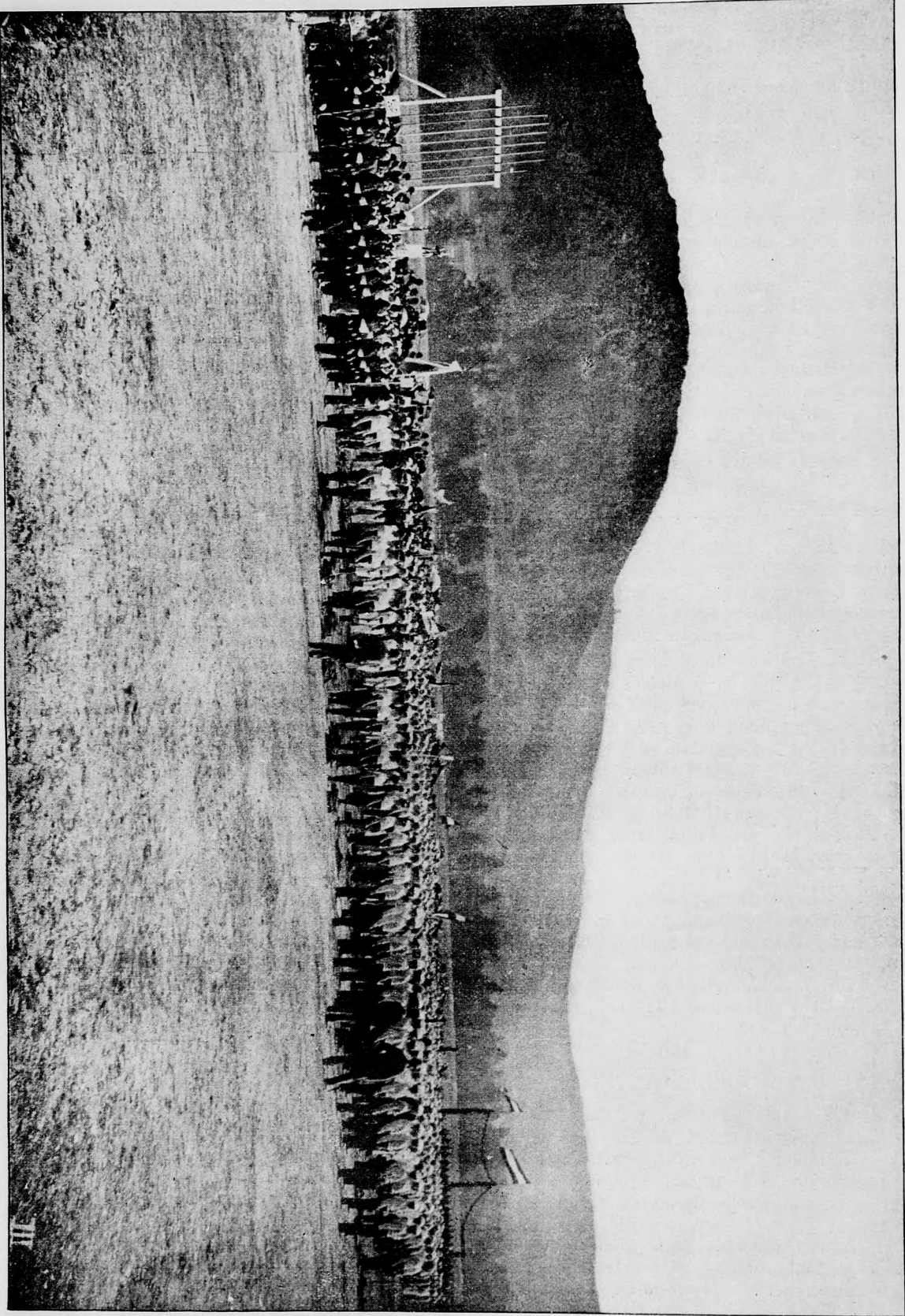
— Ezt! — felelém. — De látom, hogy e tárgy fáj neked, különben is dolgom van, váljunk el.

— Tehát azt tanácsolnád neki, — mondá még egyszer a szemembe nézve mélyen, — hogy lopja meg végre magát az élettől?

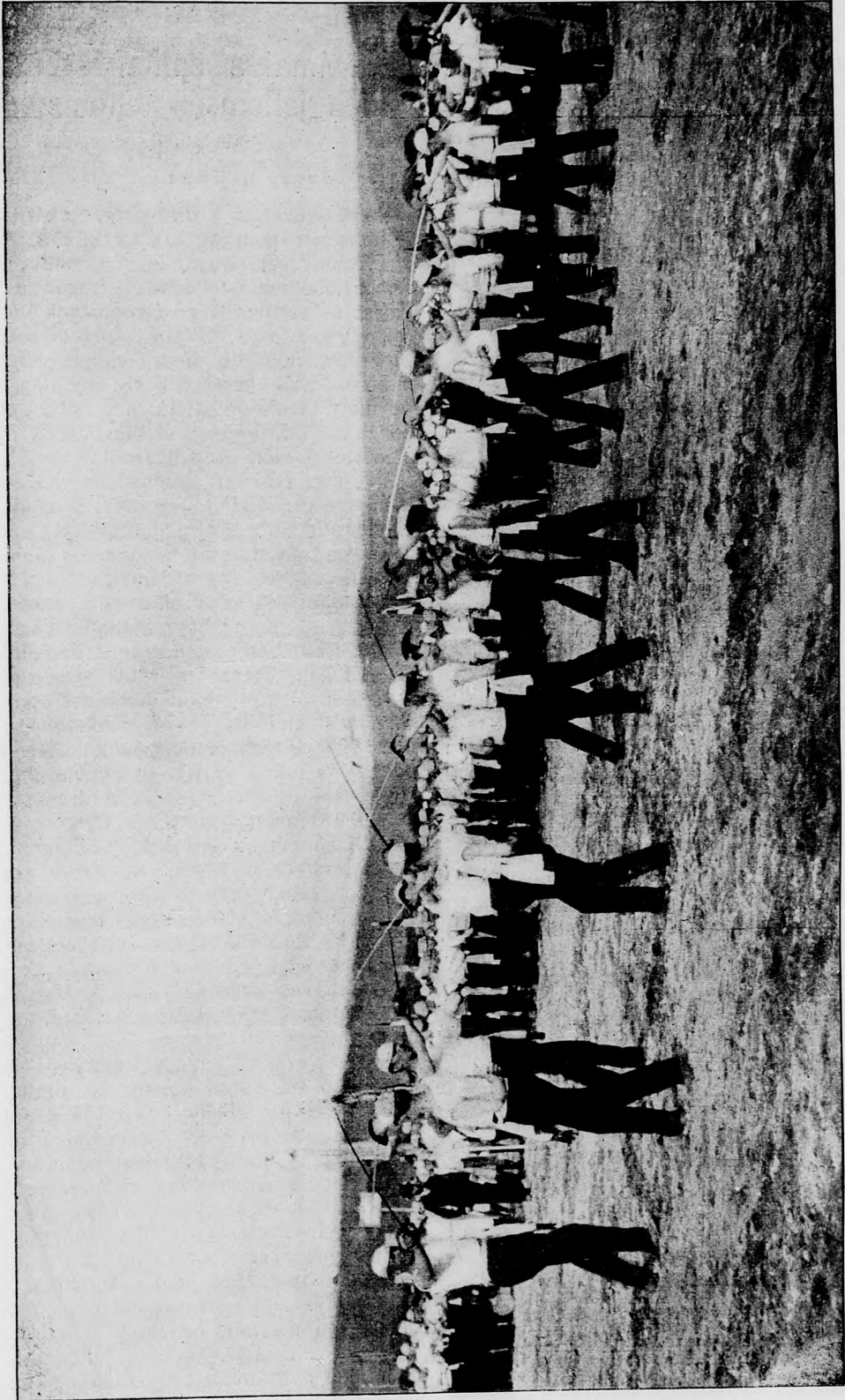
— Nincs más orvossága — szerintem.

— A te távcsövedet is ő vitte el. Ilyen betegnek megbocsátanád ugy-e?

— Ha így van a dolog, én nem átkozom érte, nem is szólok róla senkinek, csak juttassa valahogy kezemhez.

A BESZTERCZEBÁNYAI TORNAÜNNEPELY.

A BESZTERCZEBÁNYAI TORNAÜNNEPELY.

— Köszönöm! köszönöm — mondá — Isten veled legkedvesebb barátom. Isten veled! mondá s elietett láthatólag örülve, hogy barátjának megbocsátottam.

A mint elváltunk, nem mentem egyenesen haza, névestére voltam meghiva egy barátomhoz. Ottan jól eltöltöttük az időt, úgy hogy csak éjfél felé kerültem haza. A lámpafénynél legelőször is egy, az asztalomon levő csomagra esett tekintetem. «Miféle csomag ez?» kértem. «A Szentiványi cseléde hozta 9 óra után» feleltek.

Szivem megdobbant a Szentiványi neve és a késő idő hallatára; szinte remegve bontottam fel a csomagot. S mi volt benne? Távcsovem azon állapotban, mint egy évvel ezelőtt elvesztett. — Máskor talán örültem volna megkerültének, de most ugyan megijedtem, kivált mikor a mellékelt «Kis József urnak» szóló levelet is elolvastam:

Kedves felejthetetlen Józsim!

Ma este azt tanácsoltad nekem, hogy a morphium meggyógyítja a kleptomaniából barátomat. — El se hiszed ugy-e, hogy az a «barátom» én voltam? — Ugy-e nem hitted volna ezt rólam? — Még téged is! — Hiszesz-e már a kleptomániában? — Te megbocsátottál nekem, én is megbocsátottam neked tanácsodat, melyet követtem. Ne feledd el. Isten veled.

S. 18 . . . Május 2. Szentiványi K.

A mint elolvastam e levelet, csak buktam le a lépcsőn s a legelső patikást felvettem, követelve, hogy azonnal adjon erős hánytatót. Avval rohantam Szentiványiékhoz. Mindenki lefeküdt már. El nem tudták gondolni, mit akarok ott éjjelkor. Azonnal Szentiványi szobájába szaladtam, mint az örült. «Gyertyát!» kiálték. «Hol van a Szentiványi ágya?» — Mikor behozták a világot, első tekintetem a levelekre esett, másik az ágyon hanykódó Szentiványira. Láza volt már. — Ugy látszik, nem régen vette be a mérget s lehet jó adagot. Hála az égnek, még jókor érkezett a segély; a méregtől megszabadult barátom s az időközben előhívott orvos biztosított róla, hogy nem lesz semmi baj.

Szegény, szegény barátom, de megsínylette ezt is! S ennek én voltam az oka, hogy hamarabb át nem láttam a dolgon.

De hát nem tudtam semmit se mondani, minthogy ki hitte volna, ki merete volna hinni?

Mégis vigasztalt az a tudat, hogy az első segélyt én adtam drága barátomnak, mely nélkül most ki tudja, mi volna velem is ő nélkül?

☞ drámai s epikai szerkesztés és jellemzés különbsége.

(A Tanulók Lapja számára.)

Irta: BIKFALVY JÓZSEF.

Ha összevetjük a drámát és epikát, lényeges különbséget találunk a kettő között. A dráma cselekményeket tárgyal úgy, a mint azok az ember jelleméből fejlődnek. Rugói a szabad akarat és erkölcsi elv; a személyek élesen vannak körvonalozva. Szigorú következetesség a főtörvény. A költő nem emberekről, hanem emberek által beszél; a nyelv erőteljes, a monológ mély, a dialóg találó; az egész élénk és mozgalmas. Erőteljes szólásmódokat és antik ellentéteket előnyösen használ.

Az eposz gyakran jelentőségteljes sötét mythosai eseményeket ad elő egyszerűen, nyugodt, kimért haladással, világos elrendezéssel. Az epikai hős inkább mozgató, mint mozgott és többet szenved, mint a mennyit érdemel.

A drámai mű színi előadásra van szánva; az emberiség harcából mutatja be a szükségességet, mely a hősökben szomorúságot, bennünk pedig félelmet kelt. Kiemeli a vétek és engesztelés közti összefüggést, de az előbbinek nem szabad olyannak lennie, hogy részvétünket megtagadjuk tőle. Minél mélyebben fekszenek a cselekmények indokai és minél erősebben nyilvánul ez, annál hatalmasabb és hatásosabb. A dráma nemcsak az ember mulattatására, a lélek gyönyörére szolgál, hanem az erények jutalmának és a bűnök büntetésének példája, szóval egy élet eleven rajzában javít és ostromoz, oktat és tanít; míg az eposz általában csak képzeletünkre hat, gyönyörködtet, de néha még másfeladata is van, t. i. a nagy nemzeti eposzok feltámasztják az ősök dicső emlékét, nagyszerű tetteit, hogy a csüggedező unokákat is példás kintartásra, tette buzdítsák.

Kitűzött célját úgy a drámaíró, mint az eposzköltő különböző képen, de annál biztosabban éri el, minél jobban tud szerkeszteni és jellemezni. Szerkezet alatt értjük a mű egyes, megkülönböztethető részeinek nemcsak látszólagos, hanem lélektanilag is pontos, okozati összefüggését és szerkesztés alatt ezen részek művészi elrendezését, valódi természetes sorrendjét; jellemzés alatt pedig azon egyéni, faji vagy nemi tulajdonságoknak különféle felsorolását, melyek egy egyént másoktól elkülönítenek, tökéletesen meghatároznak.

Ugy a szerkesztés, mint a jellemzés módja különböző a drámában és különböző az eposzban. Mindkettőnél már magából a tárgyból

következik, de nagy mértékben befolyásolják más körülmények is, mint pl: a cél, terjedelem, a személyek állása, rangfokozata, stb. A drámaíró tárgyát a történetből, a társadalmi életből vagy saját képzeletéből meríti és mindig a valóságot az igazi életet rajzolja, míg az epikus költő kilép a történet keretéből és visszamegy nemzetének eredetéhez, a mesés, csodálatos hősökhöz, a nemzet ősapjaihoz és azokat rajzolja, azokat mutatja be a költészet tükrében. Valót és valótlanosságot összevegyít és a mellett olyan lényeket is szerepeltet, kik csak képzeletben élhetnek. Mesés honfoglalásoknak, nagy nemzeti eseményeknek éveit, sőt évtizedeit is felöleli, ellenben a dráma szűkebb keretű. A drámaíró a jelen vagy múlt eseményeit idézi, azaz szemünk elé állítja, míg az eposzköltő az események szemlélésére bennünket visz a múltba. A tárgy terjedelme különböző; a dráma jó nagy terjedelmű, bonyolult esemény sor, de a kiszabott határon túl nem igen terjed; t. i. színpadi előadása három óránál nem igényel többet; ellenben vannak eposzok, melyeknek egyetlen epizódja is több, mint maga az egész drámai mű. Az alak megfelel a tartalomnak és előadásnak. A dráma menetében gyors; erőteljes, szenvedélyes nyelve darabos, szaggatott, azonban tele nemességgel és méltósággal; szereti a rövid, velős mondatokat, találó kifejezéseket; kérdés, felkiáltás, metaphora gyakoriak; alakja rövid jámbikus vers, néha próza. Az eposz terjengős, lassu menetű, nyelvezete szép, hangzatos, lyrai csengésű, gazdag epizódokban; a hasonlatot és allegoriát szereti. Versalakja rendszeren hosszabb sorokból: hexameterből, niebelung strófaból, alexandrin sorokból áll; mik elősegítik a lassu folyást és komoly méltóságot kölcsönöznek a műnek.

A dráma olyan cselekménnyel kezdődik, mely rendkívüli ségénél, kiválóságánál fogva megragadja a figyelmét és fokozatos emelkedésével növeli az érdeklődés erejét. Ellenben a jó eposz egyszerűen kezdődik, lassan indul és a kezdet nem jogosít magas reményekre. A leghíresebb eposzok invocatiója szerényen ítélt, vagy nem is szól a műről, mintegy a műre bizva azt, hogy beszéljen önön magáról.

A drámaíró egészen háttérbe vonul és csak személyeit beszélgeti, azaz szemünk előtt játszódik le az egész jelenet. Az eposzban mást találunk, ott a költő nem vonul egészen a háttérbe, hanem megragadja figyelmünket, képzeletünket és mi követjük évezredekkel vissza a múltba, az események korába, színterére. Ott aztán új életre pezsdül minden; kitarul erdő, mező, csatatér, halljuk a harc zsvaját, elve-

gyülünk a harcosok között és saját szemünkkel látjuk a hősök nagyságát, rendkívüli ségét. A költő — ki mellettünk áll — közbe-közbeszól és ezt is, azt is megmagyarázza, elmondja érzelmét; majd fedd, majd oktat, következtet, felvilágosít, buzdít és hőseivel vele érez; előttünk keble ki van tárva és a mit lelkében látunk, azt érezzük mi is: reszketünk a haragtól, tombolunk az örömtől.

A dráma megköveteli a tragikumot, mely magának a hősnek sorsában rejlik, de ha mégis hiányzik, akkor a mű nem igazi, nem jó dráma; az eposzban is találunk tragikumot, de itt más a feldolgozása, mint a drámában; a mi az eposzban erős tragikai katastropha, az elgyöngülhet a drámában és bágyadtá, kicsinyszerűvé válhatik. A drámában megtaláljuk a tragikumnak mind a három elemét, az eposzban csak az összeütközést, de ez is másfajta, mert itt ha összeütközik a hős ellenével, fáradságát, vitézségét siker koronázza; hiányzik a bűnbe esés és bűnhődés, mert az eposzi hős, habár sorsában tragikum rejlik is, nem esik bűnbe és így nem is bűnhődhetik úgy.

A drámának a tragikumon kívül kiváló eleme a három egység: a hely, idő és tárgy egysége, melyek közül csak a tárgy egysége a fő; ha a többi is okvetlen szükséges lenne, csak korlátozná a dráma természetes menetét. Az eposzban szintén a tárgy egysége kívánatos. A mű ezen egységességét három részre oszthatjuk mindkettőnél u. m: bevezetésre, tárgyalás és befejezésre. A drámában ez a három is több részre oszlik, u. m: a bevezetés: expositióra és megindító jelenetre; a tárgyalás: fokozásra, magaslatra és fordulatra; a befejezés: megakasztó jelenetre, kibonyolításra és esetleg bűnhődésre. Ezen részek mindenike szigorú szabályokhoz van kötve és a költő nem mellőzheti egyiket sem, mert mindenkinek oly fontos szerepe van a drámában, hogy mellőzve bármelyik is, lényeges hibát ejtene a mű tökéletességén. Az eposz énekekre oszlik, még pedig annyira, a hány főbb mozzanat különböztethető meg a műben; a dráma pedig annyi felvonásra, a hányszor a színtér változik; de még ez nem tökéletes irányadó, vannak több felvonással egy színterű drámák is, hanem tekintetbe veszik a drámai cselekmény öt különböző nemét: az expositiót, fokozást, magaslatot, fordulatot és kibonyolítást, miért is a felvonások száma rendszeren öt, míg a jelenelek számát a személyek váltakozása határozza meg. Ezen sorrendjét a részeknek kötelező az író megtartani, egyiket a másikkal fel nem cserélheti, sem belőlök ki nem hagyhat, mert

az események ezen sorrendje igen fontos. Minden mondatnak, minden szónak megvan a maga helye, minden cselekedetnek megvan a maga természetes oka; mindenki úgy beszél a hogy érez, a milyen a lelki állapota.

A cselekvény menetének még a hatás kedvéért nem szabad titokzatosnak lennie. Ügyelnie kell a szerzőnek, hogy személyével olyat ne mondasson, mi ellenkezik jellemével. A szerkezeten alapul az is, hogy a beszéd közben tetteket találunk, melyek mintegy érvényre jutják a pusztá szót. A személyek szavaiból tudjuk meg az előzményeket, a felvonások közök eseményeit, szóval mindazt, mi a színpadon kívül történik, de legfőbb a hős tragikum. Mindezek oly tulajdonságai, szabályai és követelményei a drámának, melyek kiállították az idő tűzpróbáját és ma sem engednek jogaikból. Ha ezeket megveti az író, a műben nem a hőst éri a bűnhődés, hanem a hős tragikum hiánya magát a művet sodorja tragikus bűnbe. Az éposznál az invokáció nem okvetlen szükséges; a beszéd és elbeszélés folyama szabaddabb; az események pontos sorrendjét nem veszik szigorúan.

A különböző tettek különböző jellemekből erednek. Legnehezebb feladata a költőnek ezen jellemeket megalkotni, azaz jellemezni. A jellemzés akkor jó, ha a felhozott tulajdonságokról lényének egész mivoltában megismerjük az illetőt, ha a jellem és egyéni szabad akaratból eredő tettek, szavak, nem ellenkeznek egymással, azaz ha nem ellentétesek. A jellemek festését a költő többféle módon teheti; van: reális, idealis és tipikus jellemzés, melyek közül azt választja, mely legjobban megfelel céljának. A drámában is, az époszban is megtaláljuk mind a hármát, csak az alsóbb és felsőbb ranguszereplőkre való alkalmazásánál van különbség. A dráma főszemélyei rendszeren realistikus jelleműek, azaz ismerjük őket tetőtől talpig, minden izókben; még pedig azért realistikusak, mert a dráma a valóságot, a hamisítatlan életet, az örök emberit tünteti fel és ezt csak valódi emberekkel érheti el.

A dráma inkább eszünkhöz szól, mintsem képzeletünkhöz; az észnek pedig az idealizmusnál jobban megfelel a realizmus. Hogy mért a főszereplők realisak? Az a dolog természetéből folyik, t. i. a főszereplőkkel legtöbbet találkozzunk, legtöbbet látjuk tenni és körülük csoportosulnak az események számai. Már pedig, ha valakivel sokszor találkozunk, könnyen nyílik alkalom, hogy főbb tulajdonságai mellett apróbb, lényegtelenebb vonásait is ellessük. Az alsóbb rangúak jelleme leginkább idealis

vagy tipikus, még pedig azért, mert a költőnek nincs ideje, hogy ezeket is minden oldalról bemutassa, hogy jellemüknek legparányibb részét is megvilágítsa, nem is volna értelme sem, mert ezek iránt nem érdeklődünk annyira, mint a főbbek iránt, ezért elég, ha csak főbb vonásaikról ismerjük őket.

Az époszban épen ellenkezőleg találjuk; ott a főhősök jelleme idealis vagy ritkán tipikus az alsóbb rendűek realis jelleműek. Az époszi mű ugyanis képzeletünkre hat és a főhősök csak nagy, rendkívüli dolgokat visznek véghez, melyeket apró, realis vonásokkal nem lehetne feltüntetni. Ezen kívül nemcsak emberek szerepelnek, hanem földöntúli lények; Istenek, angyalok, tündérek, manók, ördögök, boszorkányok; a levegőt hétéfjü sarkányok szeldelik; Ármány, Hadur egymással viaskodik. Ezeket ész nem, csak képzelet foghatja be; realizmus nem, csak idealizmus jellemezheti. Ezen csodálatos, képzelt, idealizált lények komoly méltóságával, a hétköznapin tulemelkedő rendkívüliségeivel mérően ellenkeznek a közönséges, realis élet apró jellem vonása. Mig az alsóbb rendű személyek az époszban is könnyebb, közönségesebb munkát végeznek, olyat, mely az életben is közönséges és így az ily emberekre jobban illeszhető a realis jellem.

Láthatjuk tehát, hogy dráma és éposz között tetemes különbség van egy szerkesztés, mint jellemzés tekintetében: láthatjuk, hogy a drámaíró inkább az ész embere, az époszköltő pedig a képzeleté.

Leleplezett plágium.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Tisztelt szerkesztő Ur!

Egy rém, úgy látszik, váltig kísért e nagyra-becsült lap hasábjain. Nemrégiben védtek meg egy jámbor deliquent ugyanitt a plágium méltánytalan vádja alól és ime, most ez eset ellenkezője áll be. A plágium legsúlyosabb és legelítélendőbb faja az, melyet kötelességemnek érzek köztudomásra hozni, egyszersmind előtérbe állítani, mily kvalifikálhatlan módon éltek vissza a t. szerkesztő ur jóhiszeműségével és bizalmával.

A «Tanulók Lapjának» imént eldöntött pályázatán, az elbeszélés tételénél a «Kis hős» cz. elbeszélés bontakozott ki győztesként 15 versenydolgozat közül. Hogy méltó volt e szép kiüntetésre, kétségtelen: kiforrott tehetség munkájának látszik, hajlékony stílussal, meglepő fordulatokkal és a tanulói élet hű megfigyelésével, megismertetésével pompázik.

Megvallom, valódi élvezettel olvastam, bár... Másodszor olvastam. A «Kis hős» beküldőjének szerencsétlenségére ugyanis, meglehetősen emlékező tehetséggel rendelkezem és így vajmi hamarosan tisztában voltam vele, hogy:

A «Kis hős» nem egyéb, mint vakmerő plágium, mely szinte páratlan a maga nemében. Szórol-szóra való hialatlan reprodukciója, egyszerűen másolata egy már megjelent, ismert ifjúsági író tollából való elbeszélésnek.

«Leleplezésem» érthető támogatása végett előre kell bocsátanom a következőket: 1890-ben a «Magyar Ifjúság» cz. virágzó gyermekfolyóirat, melynek élén akkoriban még Radó Antal dr. állott, 100 frankkal jutalmazandó pályázatot hirdetett novellára, annak hozzatételével, hogy a történelmi tárgyuak előnyben részesülnek. Számos versenyző közül Tabori Róbert lett a nyertes «Magyar ember szavát állja» cz. elbeszéléssel; mindjárt utána legjobbnak bizonyult az «Osztály titka» cz. művecske, mely a «Magyar Ifjúság» ugyanazon évfolyamának 25. és 26. számában jelent meg. Szerzője Sándor.

«Mert Floridor: az Celesztin és Celesztin: az Floridor»; éneklék a «Nebántsvirág»-ban a kettős alakban leledző művészre.»

Az «Osztály titka» az a «Kis hős»: és a «Kis hős»: az az «Osztály titka»: mondom én erre az esetre. Solyossy Sándor urnak jutott az a szerencse osztályrészeül, hogy egy valaki annyira föllekesült agya szüleményén, miszerint izról-izre lemásolván a «Magyar Ifjúság»-ból, csupán a cím változtatásával beküldte — a «Tanulók Lapja» pályázatára.

Állításon igazolására itt mellékelve küldöm a szóban forgó corpus delictinek «eredetijét», a «M. I.» illető, 1891, június 7-ről keltezett 26. számát.*

Minekutána őszinte sajnálatomnak adnék kifejezést, hogy épen a «T. L.»-nak kellett ily piszkos üzelem színhelyévé lennie, a tény konstataálásáról az elkövető személyére térek át.

Köszönje a «reproduktor» (hogy udvariasabb kifejezéssel éljek) az üdvös véletlennek, mely így akaratlanul bűnrejtegető társává szegődött, hogy esent elbeszéléséhez nevét mellékelni elfeledte. Most némi tekintetben szárazon menekülhet,* nem jutván neve köztudomásra, mi az ő örök szégyen, gyalázatával egyértelmű lett volna. Így csak névtelenül sújtja a «Tanulók Lapja» olvasókörenek megvevése, melyre busásan rászolgált plagizálása

* Láttamoztuk és mindenben megerősítjük a cikk-író nyilatkozatának igazságát (Szerk.)
* Dehogyan menekül! (Szerk.)

szemérmetlen volta által. Tettéért kettős mértékben felelős: első sorban szellemileg kalózkodott, másrészt anyagi elsajátítást követett el, elharácsolván a kiüntetéssel járó pályadíjat 14 gyanutlan konkurrens elöl. Más nem marad hátra számára, minthogy egy keserű tapasztalattal és egy jó tanulsággal gazdagodván, lappangjon az ismeretlenség homályában.

Lelkiismereti kötelessége nek tartottam mindezekről a maga meztelen igazságában felvilágosítani a t. szerkesztő urat. Azon reményben, hogy a magamét megtettem s hogy ezentul illetően kisebb kaliberű plagizátorok óva kerülnek el szemérmetlen kísérleteikkel a «T. L.»-t, melyben «nincsen számukra hely», maradtam buzgó hive Verus.

A «Kis hős» szerzője többször, legutóbb f. hó 16-án kelt ajánlott levelében sürgeti, hogy a «lap legközelebbi számában hirdessük ki, hogy a «Kis hős című dolgozatot, mely az egy db. aranyat megnyerte Stein Mór békési VI. oszt. gymn. tanuló irta.» Ime megtettük.

Sajátkezű írása és levele bármikor megtekinthető szerkesztőségünkben. Szerkesztő.

III millennium és Magyarország diáksága.

IV.

Tek. Szerkesztő ur!

Schober Béla ur a Tanulók Lapjának 37 számában a Leopold L. ur által megpendített eszmére vonatkozólag véleményét hozza a nyilvánosság elé. Jónak látom az említett cikk-író ur felfogásával ellentétes véleményemet előadni, melynek közléseért előre is köszönetet mondok a Szerk. urnak.

Egyáltalában nem helyeslem Schober ur véleményét, mint olyat, mely esorbát ütne az eszme megvalósíthatásán, amennyiben a tanuló ifjúság majdnem háromnegyed részét kizárná a szövektezetből. Kizárná először az ifjúság azon részét, a mely oly viszonyok közt van, hogy az önképzőkör tagja nem lehet; másodszor pedig az «apróbb diákokat,» kiknek «gyerekes modora sok nehézséget gördítene az eszme sikere elé.»

Foglalkozunk először az előbbiekkal. Számos tehetséges ifju van azok között, kik az önképzőkörnek nem tagjai. Vajjon ezeknek tehetsége nem lenditene-e az illető eszme sikerén? Általában eltűnnek-e az illetők, hogy a jeles ifjak tehetségének éle fejlesztés hiányában eltompuljon? S nincs-e joguk ezeknek is arra, hogy

az eszme megvalósításában és sikerében részt kérjenek?

Schober ur az alsóbbosztályukat mellőzni akarja. Nem lenne-e czélszerű, ha a nyilvános- ságot a magyar diákság szellemi életének leg- csekélyebb részeivel is megismertetnők? Előbb a lépcsőzet alsóbb fokain kell keresztül men- nünk, hogy a felsőbbekre jussunk.

Ezen indokok tekintetbevételével az a véle- ménységem, hogy a szövetség tagja minden diák lehessen. Hogy pedig a szegényebbeknek is alkalmuk legyen tehetségük s tapasztalatuk fejlesztésére, szükséges, hogy azoknak a tag- díj fizetését engedjék el.

Még csak az a megjegyzésem, hogy a kirán- dulások rendezésénél főképp azon helyeket vegyük figyelembe, hol költőink s nevezeteseb- államférfiaink nyugsznak, hogy tartozásun- kat rójuk le azokkal szemben, akiknek hazánk mai virágzását s szabadságát köszönhetjük.

Dávidovics Dezső
főgimn. 4. o. t.

V.

Egy szabad órámban forgatván a «Tanulók Lapja» eddig megjelent füzetait, egy számá- ban egy érdekfeszítő cikket olvastam Leopold L. urtól, czime «A millennium és Magyarország diáksága.» Ez nagyon szép eszme, és látszik rajta, felfedezője rajong is tárgyáért, mivel a cikkk nagyon szépen van írva.

Az eszme, szép, magasztos, buzdító; de papi- rison nem sokat ér, a dicső eszmét, a magasz- tos tervet meg is kell valószínűsíteni.

«Kevés frázis, sok munka» ez legyen a jelszó, ugy e nagy diák szövetségben, mint a többi önképzőkörökben.

Helyesnek találok Schober ur indítványát, hogy a szövetség tagjai csupán önképzőköri tagok, tehát főgimnazisták legyenek, mert a kis diákok, az algimnáziumi tanulók éretlenek egy oly szép terv befogadására, mint ez.

A kör azaz szövetség tagjairól már szóltam, most jönnek a képviselői azaz tisztviselői.

A kör tisztviselőit az önképzőkörök tiszt- viselői közül kellene választani.

Azonkívül évkönyvet adna ki.

Az évkönyvben a hivatalos részen kívül, olvasmányok, elbeszélések, költemények stb. lennének, melyeket az ifjuság írta, s melyek- nek bírálói egy tanári karból választott bizottság lenne. Az évkönyvben csak azon ifjak munkái lennének bent, kiknek művét a bíráló bizottság erre érdemesitné, ezáltal nemes ver- sengés keletkezne az ifjak közt.

A hivatalos rész bennfoglalná magában: a szövetség törvényeit, alapszabályait, tiszt-

viselőit, a vidéki és fővárosi önképzőkörök neveit, azok tisztviselőit és a diákszövetség összes tagjait.

Ezen indítványomat a magyar ifjuság figyel- mébe ajánlva maradok tisztelettel

Sziklai Jenő
főgimn. tan.

Előfizetési fölhívás.

Lapunk október 1-én új évfolyamot kezd meg, mely alkalommal különösen fölhívjuk a középiskolai ifjuság figyelmét a «Tanulók Lapja» által követett irányra.

A «Tanulók Lapja» Magyarországon a közép- iskolai ifjuság közlönye, s mint ilyen nem csu- pán arra törekszik, hogy szórakoztató, érdekes és hasznos olvasmányokkal kedveskedjék az ifju- ságnak, hanem ezen kívül az iskolai élet körébe tartozó mindazon dolgokra fősúlyt fektet, melyek az ifjuság tanulmányainak mintegy kiegészítésül szolgálnak. Kiváló írók tollából eredő értekezései, poetikai fejtegetései mintegy lépést tartanak a középiskolák tananyagával, az időn- kint adott feladatok vázlatai utmutatást nyuj- tanak arra nézve, hogy az egyes tételeket mi- ként kell feldolgozni.

A Tanulók Lapjában a tanulságos és szóra- koztató elem a legszebb harmoniában egyesül, nincs ifjusági lap még külföldön sem, a mely e tekintetben felülmulna vagy megközelitene a magyar ifjuság Tanulók Lapját.

A mellett, hogy a Tanulók Lapja közleményei magas irodalmi színvonalon állanak, az előfize- tők páratlan kedvezményekben részesülnek. A szé- pen illusztrált lap mellett u. i. minden előfizető egy gyönyörűen, színes képekkel illusztrált

Történelmi Album

iveit kapja, ugy, hogy rövid idő alatt

teljesen ingyen

egy Magyarok Története birtokába jut.

Ezenfelül időnkint a szerkesztőség által kitű- zött tételek megfektőinek

több aranyból álló pályadíjakat

oszt ki, melyek az ifjuságot a serény, komoly munkálkodásra buzdítani vannak hivatva.

A rövid időközben adott Feladatok, valamint a hetenkint közölt Fejtörő kérdések megfektői között pedig

értékes könyvjutalmakat

sorsol ki, a mely körülmény szintén az ifjuság érdeklődésének élénkítésére szolgál.

A Tanulók Lapjának munkatársai többnyire a magyar tanárok gárdájából valók, a mi azon-

ban nem zárja ki, hogy a mi jót, szépet és értékeset az ifjuságtól kapunk, szintén föl ne használjuk.

A most kezdődő új évfolyamban különös gondot fordítunk a legújabb találmányoknak képekben és magyarázatokban való bemutatá- sára, a kézi ügyességek és játékok ismerteté- sére, a mikre vonatkozólag szakemberek igé- retét bírjuk.

Különösen felhívjuk olvasóink figyelmét

októberi pályatételeinkre,

melyekkel alkalmat nyújtunk a komoly, törekvő ifjuságnak a nemes olympusi versenyre.

Figyelmükbe ajánljuk továbbá a Tanulók Lapjában közölt

Millennium s a magyar diákság

czimű cikket, s az abban foglaltakra vonat- kozólag az ifjuság elhatározását s akciójának eredményét érdeklél várjuk.

Hisszük, hogy a közelgő millennium alkalmá- val megvalósíthatjuk tervünket, hogy nem lesz iskola, melynek szívesen látott vendége nem volna a Tanulók Lapja, hogy az új ezer év küszöbén a

Tanulók Lapja

Magyarország középiskoláinak igazi közlönye

fog lenni.

E reményben köszönti kedves elvtársait

a Tanulók Lapja szerkesztősége.

IRODALOM.

A Magyar Mese- és Mondavilágból, Benedek Elek nagyszabású könyvéből, mely egyelőre öt kötetre, tudvalevőleg most már a negyedik kötet füzetet jelen- nek meg egymásután, legutóbb 5 füzetet kaptunk egy- szerre (29—33), tele szebbnél szebb mesékkel és mon- dákkal, melyeket Benedek az ő páratlan mesemondó talentumával oly megkapóan mesél el, hogy nemcsak a gyermekvilág, de a nagy közönség is nagy lelki gyö- nyöréssel olvashatja azokat. Ezekből a mesékből meg- tanulhatja az új nemzedék a tiszta szép magyar nyel- vet, s a mi különös előnye a könyvnek, pedagógiai szem- pontból is bátran adható a gyermekek kezébe. Maga a kultuszminiszterium is minden egyes kötetből több száz példányt rendelt az állami iskolák részére, s alig lehet találni művelt családot, hol a Mese- és Mondavilág meg ne volna. A Magyar Mese- és Mondavilágot az Athenaeum adja ki nagy díszszel. Minden kötetben száz- nál több eredeti illusztráció van Széchy Gyulától. Egy- egy kötet ára 3 frt, de megrendelhető füzetekben is. Az öt kötet 50 füzetre oszlik is egy-egy füzet ára 25 kr., 10 füzet elfizetési ára 2 frt 50 kr.

«A magyar nemzet története» czimű tizköté- tes nagy munkának (milleniumi kiadás) harmadik köte- téből az Athenaeum kiadásában megjelent a 36. és 37.

füzet, melyekben Pór Antal folytatja «Az Anjou-k kora» nagyszabású monografiáját, Károly Róbert király csa- ládi viszonyainak és utolsó éveinek, valamint az akkori belső állapotok ismertetését befejezvé, áttér «A nápolyi hadjáratok korára» (harmadik könyv). A magyar dicsőség fénykorának ezt a nevezetes korszakát szerző a következő fejezetekre osztja fel: I. Lajos király ural- kodása első évei. II. Endre meggyilkoltatása. Zára vesze- delme. III. Az első nápolyi hadjárat. Mint diszes műmel- léletek vannak a füzethez csatolva: «A nápolyi Szent- Januarius-templom főkapujának» sikerült fénynyomata; a «Liber de septem signis» czimű kéziratból «Zsigmond császár mint pap» czimű allegoria; továbbá «Mária királyné kettős pecsétjének» hasonmása aranyozott szinben és «Az aacheni székesegyház» sikerült távlati képe diszes fametszetben. A számos szövegkép közül ki kell emelnünk a következőket: «Róbert király sir- emléke» a nápolyi Santa-Chiara templomban; «Róma középkori képe» Benozzo Gozoli falfestménye után; «Johanna királyné» Giotto falfestménye után; «Az udinei városháza» stb. Az egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Felévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedés- ben. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

Az 1848—49-iki Magyar-Szabadságharc története, czimű nagy munkából megjelent a 44-ik füzet, a melyben Gracza György a trónváltozást mondja el igen érdekesen, számos új adat felhasználásá- val. A füzet egykorú képei a következők:

Ihász Dániel ezredes hadilobogója, Ottinger Ferenc osztrák tábornok, Charivari, melyik az osztrák és melyik a magyar? Részlet az ácsi ütközetből. Blomberg Frigyes osztrák tábornok, Honvéd gyalogság hadilobogója, Honvéd vadászok hadi löportartója. Trónváltozás 1848, decz. 2-án. Az aradi vár átadás 1849. jul. 1-én Her- czeg Lichtenstein Ferenc osztrák lovassági tábornok.

A Szalai-Baróti Magyar Nemzet Története cz. műből most jelent meg a 22-dik füzet, mely az Anjouk korából Mária és II. vagy kis Károly király uralkodásáról áttérve, Zsigmond király uralkodása törté- nete elbeszélése fog bele a híres történetudós, a munka eredeti szerzője: Dr. Szalay József.

A füzet képei a következők: Mária és Erzsébet király- nők Nagy Lajos sirjánál. Erzsébet királyné felajánlja Szt.-Simon koporsóját. Hedvig királyné, Mária királynő pecsétjének előlapja, Mária királynő pecsétjének hát- lapja. Mária királynő arany pénze. Mária királynő kar- perece. Kis Károly pecsétjének elő lapja. Kis Károly pecsétjének hátlapja. Mária királyné koronája. Zsigmond király aranypénze, Törökök. János burgundi herczeg és nerseri gróf pecsétje. Nikápoly Venczel római és cseh király pénze.

FEJTÖRŐ.

Közli: Hódács Ágoston

1. Számítási kérdés:

Egy 48 személyből álló önképzőkör gyűlésén bizonyos határozatot 18 szótöbbséggel fogadtak el, hány tag szavazott a határozat mellett s hány ellene.

2. Földrajzi kérdés:

Melyik éjszak-amerikai város az, mely Kanadában a Szt. Lőrincz-folyó mellett fekszik, kedvező fekvésénél fogva kiindulási pontja a kanadai kereskedelemnek?

185 3. Történelmi kérdés:

Ki volt azon nagy hadvezér s macedon király, ki ápril 6-án született, ápril 6-án győzte le Dariust és április 6-án halt meg?

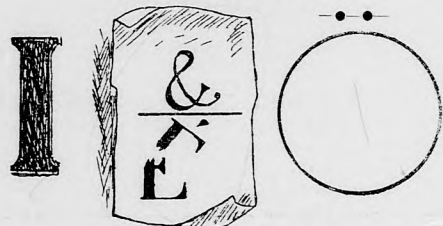
186 4. Természetráji kérdés.

Melyik madár az, melynek háta sárgászöld; a him fejteteje fekete, esőre finom hegybe megy ki, melynek segélyével a nyírfa és égerfa magvait a pikkelyek alól ügyesen szedegeti ki; ügyes kuszó; a kanárral párosítják?

187 5. Irodalmi kérdés.

Ki volt azon nagy német költő, ki Keleti-Poroszországban született; atyja tanító volt; ő hajlamát követve pap lett; 1801-ben nemességre emeltetett, micsoda híres románcot írt?

6. KÉP-TALÁNY.

Megfejtési határidő: október 6. A határidőn túl beérkező megfejtések nem vétetnek figyelembe.

A 37-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtései: Számítási kérdés: $x = 21$. — Földrajzi kérdés: Glasgow. — Történelmi kérdés: Dózsa György székely nemesi család ivadéka 1474. körül született Dálnokon. 1514. elején tűnt fel először, midőn Nándorfehérvár alatt a szendrői lovas spahik vezérét párbajban megölte. A királytól ezért nemesi czimert, 40 telekre szóló adományt, és arany lánczot kapott. Ekkor hirdette ki Bakócz Tamás bibornok-érsek a keresztes háborút a török ellen. A főurak idegenkedéssel fogadták a vállalatot, ezért Bakócz ápril 24-én Dózsát tette a keresztshadak fővezérévé. — Természetráji kérdés: Gránát, mésztimszilikát. — Latin disztichon: apis-lapis. — Képtalány: Gyakran kis szikra is nagy tüzet támaszt.

Helyesen megfejtették: Wein Antal, Kugel Dávid, Borbély Zoltán, Divéky Adorján, Popper Sándor, Jaszenovics István, Tureczek Károly, Lindauer Ferencz, Bartha Lajos, Jerzsabek István, Garai Gyula.

A jutalmat, 1 darab szépirodalmi könyvet Garai Gyula nyerte el, lakik: Budapest, Prater-utca 42. sz., kinek a kiadóhivatal a könyvet elküldi.

VEGYESEK.

Besztercezi tornaképek. Anner József, besztercebányai fényképész a besztercezi tornaversenyről öt felvételt eszközölt, melyeket lapunk egymásutánban fog közölni. A rendkívül szépen sikerült nagy képek ára darabonként 1 frt. E képek valóban nemcsak díszei lesznek a deákszobának, hanem az önképzőkörök, ifju-

sági könyvtárak helyiségeit is méltón díszítik. A középiskolák részére való beszerzésre e képeket melegen ajánljuk. Megrendeléseket elfogad lapunk kiadóhivatala is.

Körmöczbányai áll. főreálisk. «Toldy-köre» folyó hó 14-én tartotta alakuló gyűlését Tokaji Nagy Kálmán tanár ur elnöklete alatt. Választás utján ifj. titkár lett: Török Vincze VIII. o. t. Főjegyző: Richtáresik Gyula VIII. o. t. Aljegyző: Horváth Péter VII. o. tanuló. Pénztáros: Kapros József VII. o. tanuló. Főkönyvtáros; Polák Armin VIII. o. t. és alkönyvtárosok: Kultsár László VIII. o. t. és Fommeyer István VII. o. t.

A lőcsei m. k. áll. főreálisk. «Arany-köre» f. hó 14-én tartotta meg alakuló gyűlését, még pedig a következő eredménnyel: Ifj. elnök: Horthy István VIII. o. t.; főjegyző: Hendl Lénárd VIII. o. t.; aljegyző: Tureczek Károly VII. o. t.; Főkönyvtárörök: Janovitzky Béla és Sáfokozsky Jenő VIII. o. t.; alkönyvtárörök: Egyri István és Förster Lajos VII. o. t.; pénztárör: Lányi Kornél VIII. o. t.; pénztári ellenörök: Funk Gusztáv VIII. és Erössy Lajos VII. o. t.

A brassói m. kir. állami főreáliskola ifjuságának önképzőköre f. h. 14-én tartotta alakuló gyűlést. A tanári kar a kör vezetését Binder Jenő tanár urra bízta, ki a gyűlésen lelkes szavakban emlékezett meg az önk. körök fontosságáról és jelentőségéről. A gyűlés egyedüli tárgyát a tisztviselők választása képezte. Titkos szavazás utján Unger Ottó VIII. o. t. ifj. elnökké, Hild Károly ugyancsak VIII. o. t. jegyzővé választott. Pénztárossá második alkalommal, mivel az első szavazás után abs. többséget senki sem kapott Inke György VIII. o. t. lett megválasztva. A gyűlés a tisztviselők megválasztásával véget ért.

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Eger. Elég lesz néhány is. Jaszenovits J. Beválik. G. B. Bpest. E számból kimaradt, a jövő számban közöljük. Kerjük a többi tudósítást is. R. F. Sopron. A jövő számban jön. Spitzer P. és Németh P. Pécs. A jövő számba maradt. Réthy Gy. Kecskemét. Kiszorult. Kerekes P. Eperjes. A Lipót renddel azelőtt a bárói cím járt, ma már nem; a 3. oszt. vaskorona rend értékesebb a F. J. rendnél; a sorrend ez volna: ezüst érdemkereszt, arany érd. kereszt, koronás arany érdem kereszt. Ferencz József rend, vaskorona rend, Lipót rend. Rosenfeld J. Kapuvár. 2 frt, a T. L. előfizetőnek 1 frt 50. Storck E. Jöjjön el a szerkesztőségbe pénteken d. u. 6 óra körül: Elbeszélését a Génuszknak adjuk. Huszár Gy. N-Körös. Legjobb magyar tankönyv a Dallos-Patterson féle.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI. Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek és jutányosan számíttatnak.

PONORI THEWREWK EMIL,

budapesti egyetemi tanár.

A budapesti tud. egyetem bölcészeti (Margit kir. hercegnő esküvőjére), tudományos dékánjának arcképét mutatjuk be olvasóinknak. apróságok. Legkitünőbb munkája Aristophanes élete: vigjátékaiba való bevezetések, Anakreon magyar fordítása és Festusa.

1838. február 10-én született Pozsonyban, a tanári pályára lépve, előbb a budai gimnáziumban volt tanár, 1872-ben a budapesti egyetemen a klasszika-filologia tanára lett. Óriási munkásságot fejtett ki, dolgozatainak a száma meghaladja a háromszázat. Alig van az irodalomnak ága, melyet nem művelt volna. A filológiai munkákon kívül jelentek meg tőle cigány nyelvészeti s ethnologiai kiadványok (József főherceg cigány nyelv-tanához irodalmi kalauzt írt, a cigány leveleket sajtó alá rendezte s bevezetéssel látta el), magyar nyelvészeti cikkek, a magyar zenére vonatkozó értekezések, eredeti költemények

Mint a Philologia-Társulat alapítója és elnöke nemcsak lendületet adott a társulat fölvirágzására, hanem mint annak szorgalmas munkása, irodalmi értékét is nagyban emelte.

Anakreonát osztatlan elismeréssel és lelkességgel fogadta a kritika, mert minden benne van, a mit a költő életéről tudni és elmondani lehet. Mint klasszikus-filologusnak működését az jellemzi legjobban, hogy a klasszikus nyelveket és irodalmakat mindig összeköti a magyarral s tanítványainak is ily irányt ad. Nincs hallgatója, a ki többé-kevésbé az ő hatása alatt ne állana. Az ő rythmikai elméletének tanítványa Négyesy László dr., a ki az ő hatása alatt írta meg a legkitünőbb magyar verselméletet.

Művei külföldön is nagy feltűnést keltettek s elismerést nyertek.